

Program seniorskiej polityki

mesta Spišská Belá

OBSAH

I. ÚVOD	4
1. ÚVOD	4
2. ZHRNUTIE DOKUMENTU	4
3. PRÁVNE ZÁKLADY PRE SENIORSKÚ POLITIKU	6
4. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ REALIZÁCIE SENIORSKEJ POLITIKY	8
5. METODOLÓGIA SPRACOVANIA DOKUMENTU	8
II. DIAGNOSTIKA SITUÁCIE SENIOROV V POĽSKU A NA SLOVENSKU.....	9
1. METODOLOGICKÝ ÚVOD	9
2. ŠTATISTICKÉ ÚDAJE.....	9
2.1 Národná úroveň	9
2.2 Prešovský samosprávny kraj	11
2.3 Mesto Spišská Belá	12
3. KVALITATÍVNE ANALÝZY	18
3.1 Dotazníkový prieskum.....	18
3.2 Prieskum fokusových skupín	20
3.3 SWOT analýza.....	22
4. ZÁVERY A ODPORÚČANIA	23
III. AGENDA SENIORSKEJ POLITIKY	26
1. STRATEGICKÉ A KRÁTKODOBÉ CIELE	26
2. MATRICA PRIORÍT A IMPLEMENTAČNÝCH AKTIVÍT	27
2.1 Horizontálny cieľ a implementačné aktivity	27
2.2 Prioritné oblasti, špecifické ciele a implementačné aktivity	29
A. Oblasť I. EKONOMICKÁ BEZPEČNOSŤ	29
B. Oblasť II. ZDRAVIE.....	31
C. Oblasť III: STAROSTLIVOSŤ V MIESTE BYDLISKA	32
D. Oblasť IV: BEZPEČNOSŤ V MIESTE BYDLISKA	34
E. Oblasť V: VOĽNÝ ČAS	35
F. Oblasť VI: VZDELÁVANIE	37

G. Obszar VII: BÝVANIE	37
3. UKAZOVATELE DOSAHOVANIA ÚSPECHU.....	39
4. SPÔSOB RIADENIA IMPLEMENTÁCIE SENIORSKEJ POLITIKY	49
ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV	50

Návrh

I. ÚVOD

1. Úvod

Tento Program seniorskej politiky mesta Spišská Belá (ďalej aj „Program seniorskej politiky“ alebo „Program“) definuje verejnú politiku mesta v prospech jednej skupiny jeho obyvateľov – seniorov (v konečnom dôsledku však nielen nich). Túto verejnú politiku možno pritom chápať ako súčasť viacerých rôznych verejných politík, ktoré mesto Spišská Belá, ako samosprávna inštitúcia, v rámci svojich zákonných kompetencií realizuje.

Hlavnou ambíciou a poslaním tohto Programu seniorskej politiky je – za aktívnej účasti seniorov – zabezpečiť holistický prístup k seniorskej politike mesta tak, aby bolo možné v čo najvyššej možnej miere zvyšovať kvalitu života seniorov v Spišskej Belej. Na základe analýzy sociálnej situácie seniorov na území mesta, vykonanej použitím kvantitatívnych aj kvalitatívnych analytických metód, tento dokument vo svojej strategickej a implementačnej časti stanovuje stratégiu seniorskej politiky mesta Spišská Belá do roku 2030.

Tento Program seniorskej politiky je výsledkom koordinovanej práce veľkej skupiny osôb, ktorá sa na jeho tvorbe v celom procese podieľala: boli to zamestnanci mesta, seniory, zástupcovia rôznych inštitúcií / organizácií (Jednota dôchodcov Slovenska, Spišská katolícka charita, Katolícka jednota Slovenska, Slovenský zväz protifašistických bojovníkov, Lesy mesta Spišská Belá, Kaštieľ Strážky, Denné centrum Spišská Belá, Denné centrá Strážky, Zariadenie opatrovateľskej služby Spišská Belá, Face Club a ďalší), ďalej partneri cezhraničného projektu INTERREG Samospráva pre seniorov, ako aj ďalšie fyzické osoby a dobrovoľníci. Tvorcom tohto dokumentu je podporný expert mesta v rámci projektu Samospráva pre seniorov, Radomír Babiak, a to za aktívnej spolupráce zamestnancov mesta Spišská Belá (najmä Anna Mlaková a Erika Šelepová) a za facilitácie a metodické podpory strategických expertov projektu, ktorými boli: Jacek Kwiatkowski a Marcin Papuga (obaja za vedúceho partnera projektu) a Jitka Franduličová (za PSK).

Všetkým osobám, inštitúciám, organizáciám a subjektom, ktoré sa na príprave tohto dokumentu akýmkoľvek spôsobom podieľali, mesto Spišská Belá srdečne ďakuje.

2. Zhrnutie dokumentu

Tento dokument je výstupom cezhraničného projektu INTERREG pod názvom „Samospráva pre seniorov“, ktorého partnermi boli: Malopolské vojvodstvo (vedúci partner), Prešovský samosprávny kraj (hlavný cezhraničný partner) a lokálni partneri: mesto Spišská Belá, mesto Stará Ľubovňa, mesto Limanowa (PL) a gmina Stary Sacz (PL). Proces jeho tvorby prebiehal od jari 2025, plánované ukončenie je jeseň 2026.

Štruktúra dokumentu bola vytvorená strategickým expertom a je jednotná pre všetky partnerské mestá / gminy, zapojené do projektu.

I. kapitola sa venuje teoreticko-metodologickým aspektom problematiky seniorskej politiky vo všeobecnosti. Uvádza právne základy fungovania seniorskej politiky na území mesta Spišská Belá a popisuje použité metodologické postupy spracovania tohto Programu seniorskej politiky.

V II. kapitole sa tento Program venuje diagnostike situácie seniorov (najmä na území mesta). Táto kapitola predstavuje analytickú časť dokumentu, v ktorej sú použité kvantitatívne aj kvalitatívne analytické metódy (oficiálne štatistické údaje zo Štatistického úradu SR, Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, interné údaje mesta, dotazníkový prieskum, fokusové skupiny). Súčasťou tejto kapitoly je SWOT analýza, ako aj hlavné závery a odporúčania, ktoré vzišli z analýzy situácie seniorov v meste.

Analýza štatistických ukazovateľov a vývojových trendov v populácii mesta jasne poukazuje na starnutie obyvateľstva mesta, pričom počet (a aj podiel) seniorov v meste pomerne rýchlo rastie. Kým celkový počet obyvateľov Spišskej Belej sa za ostatných 10 rokov takmer nezmenil, počet seniorov sa zvýšil až o 32 % (zo 724 v roku 2015 na 954 v roku 2024). Podiel seniorov vo veku 65+ na celkovom počte obyvateľov mesta sa v tom istom období zvýšil o 3,4 p.b. (z 10,9 % na 14,3 %). Z hľadiska poskytovaných sociálnych služieb na území Spišskej Belej je pozitívnou skutočnosť, že len samotné mesto poskytuje až 6 druhov sociálnych služieb, pričom ďalšie sociálne služby poskytuje neverejný poskytovateľ. Na druhej strane, z pohľadu ekonomickej udržateľnosti je do budúcnosti výzvou skutočnosť, že mesto zo svojho rozpočtu na poskytovanie všetkých týchto sociálnych služieb po zúčtovaní všetkých príjmov a výdavkov dopláca až cca 200 000 € ročne (údaj za r. 2024).

Za výrazné pozitívum v záujme zvyšovania kvality života seniorov v Spišskej Belej možno považovať, že pre seniorov (a v spolupráci so seniormi) sa v meste počas roka organizuje množstvo rôznorodých aktivít a podujatí (voľnočasové, vzdelávacie, záujmové aktivity, medzigeneračné aktivity, školenia na úseku digitálnej gramotnosti, bezpečnosti a iné), pričom sa im zároveň poskytuje podpora v rôznej forme (napr. príspevky jubilantom, potravinové a hygienické balíčky, poskytovanie použitých, ale stále funkčných vecí). Všetky tieto aktivity / podporu realizuje / poskytuje tak samospráva mesta, ako aj viaceré organizácie (obecné, štátne, cirkevné, neziskové) a dobrovoľníci.

Výsledky anonymného dotazníkového prieskumu medzi seniormi poukazujú najmä na možnú nedostatočnú informovanosť seniorov o aktivitách organizovaných v meste, čo je potrebné riešiť skvalitnením informovania zo strany samosprávy (lepšia koordinácia, využívanie širšieho spektra komunikačných kanálov). Na druhej strane, z výsledkov fokusových skupín vyplýva dobrá informovanosť o aktivitách v meste, výrazne prevažuje spokojnosť s rôznorodosťou a množstvom organizovaných aktivít počas roka, ako aj s podporou samosprávy v prospech seniorov.

III. kapitola tohto Programu predstavuje jeho strategickú a implementačnú časť, pričom definuje stratégiu seniorskej politiky mesta Spišská Belá do roku 2030. Stratégia je postavená na výsledkoch analytickej časti Programu, pričom zohľadňuje názory /

podnety / želania seniorov, ako aj ďalších obyvateľov mesta a iných aktérov, zainteresovaných v seniorskej politike mesta.

Stratégia definuje hlavný cieľ, ktorým je „Vytvoriť podmienky pre dôstojný, bezpečný, aktívny a kvalitný život seniorov na území mesta Spišská Belá, so zohľadnením ich rôznorodých potrieb a životných situácií“. Naplnenie tohto hlavného cieľa bude dosiahnuté prostredníctvom naplnenia súboru špecifických cieľov podľa oblastí, v ktorých sa plánujú intervencie. Stratégia definuje spolu 7 oblastí, v rámci ktorých sa budú realizovať rôzne intervencie (aktivity, podpora v prospech seniorov): Ekonomická bezpečnosť, Zdravie, Starostlivosť v mieste bydliska, Bezpečnosť v mieste bydliska, Voľný čas, Vzdelávanie a Bývanie.

Pre každú z týchto oblastí je zadefinovaný jeden alebo viacero špecifických cieľov. Veľmi dôležitým pre úspešné naplnenie stratégie je zároveň horizontálny cieľ, splnenie ktorého bude pozitívne pôsobiť na plnenie špecifických cieľov v jednotlivých oblastiach: „Aktívne zapojiť seniorov do tvorby a usmerňovania seniorskej politiky mesta Spišská Belá“.

Všetky ciele tejto stratégie seniorskej politiky majú zadefinované merateľné ukazovatele. Pre hlavný boli zadefinované kľúčové výkonnostné ukazovatele stratégie, pre horizontálny cieľ boli zadefinované ukazovatele horizontálneho cieľa a pre špecifické ciele bola zadefinovaná sústava ukazovateľov špecifických cieľov.

3. Právne základy pre seniorskú politiku

Názov:	Všeobecne záväzné nariadenie mesta Spišská Belá č. 3/2025 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady
Účinnosť od:	01.01.2026
Rozsah platnosti:	01.01.2026 - neurčito
Zdroj:	https://spisskabela.sk/wp-content/uploads/2026/01/VZN_03_2025_Miestne-dane-a-poplatky_Uznesenie-1982025.pdf
Stručná charakteristika:	Nariadenie, ktorým sa na území mesta ustanovujú sadzby miestnych daní a miestneho poplatku za komunálny odpad. Fyzické osoby nad 62 rokov majú zľavu 30 % z miestneho poplatku za komunálny odpad (zľava cca 14 € / osobu / rok).

Názov:	Všeobecne záväzné nariadenie mesta Spišská Belá č. 1/2025 o poskytovaní sociálnych služieb na území mesta Spišská Belá a o úhradách za tieto služby
Účinnosť od:	24.11.2025
Rozsah platnosti:	24.11.2025 – neurčito
Zdroj:	https://spisskabela.sk/samosprava/vzn/vzn-mesta-spisska-bela-c-1-2025-o-poskytovani-socialnych-sluzieb-na-uzemi-mesta-spisska-bela-a-o-uhradach-za-tieto-sluzby/
Stručná charakteristika:	Nariadenie, ktorým sa ustanovujú sadzby za poskytovanie tých sociálnych služieb, ktorých poskytovateľom je mesto

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Belá na roky 2024-2030
Účinnosť od:	19.05.2025
Rozsah platnosti:	19.05.2025 – 31.12.2030
Zdroj:	https://spisskabela.sk/samosprava/dolezite-dokumenty/program-hospodarskeho-a-socialneho-rozvoja-mesta/
Stručná charakteristika:	Strategický dokument mesta, obsahujúci plánované aktivity na dosiahnutie komplexného rozvoja mesta. Úspešná realizácia zadefinovaných aktivít (niektoré z nich sa týkajú výlučne seniorov,) bude mať pozitívny dopad na kvalitu života seniorov.

Názov:	Komunitný plán sociálnych služieb 2024-2030
Účinnosť od:	12.12.2024
Rozsah platnosti:	12.12.2024 – 31.12.2030
Zdroj:	https://spisskabela.sk/wp-content/uploads/2024/12/NAVRH-Spisska_Bela-KPSS_2024_2030-v_2.pdf
Stručná charakteristika:	Koncepčný dokument mesta, týkajúci sa najmä rozvoja sociálnych služieb, čiastočne aj sociálnej oblasti ako takej. Jedna zo štyroch cieľových skupín, ktorým sa tento dokument venuje, sú seniori. Úspešná realizácia zadefinovaných aktivít (niektoré z nich sa týkajú výlučne seniorov,) bude mať pozitívny dopad na kvalitu života seniorov.

4. Teoretické východiská realizácie seniorskej politiky

Túto podkapitolu spracúva strategický expert.

5. Metodológia spracovania dokumentu

Analytická časť dokumentu (Kapitola II. Diagnostika situácie seniorov...) bola spracovaná na základe štatistických údajov, ako aj výsledkov dotazníkového prieskumu a prieskumu fokusových skupín. Dotazníkový prieskum sa realizoval medzi seniormi mesta anonymnou formou. Diskusie v rámci fokusových skupín sa so seniormi realizovali prezenčne. Z analýz štatistických údajov, dotazníkového prieskumu a prieskumu fokusových skupín vzišli pre mesto závery a odporúčania pre budúcu realizáciu seniorskej politiky. Uvedené práce / aktivity sa realizovali počas roku 2025.

Tieto výsledky / závery boli následne prekonzultované na lokálnom stretnutí, ktoré sa uskutočnilo v januári 2026 a ktorého sa zúčastnili strategický expert, zástupca Prešovského samosprávneho kraja, podporný expert, predstavitelia mesta Spišská Belá a zástupcovia zainteresovaných skupín v meste (spolu 16 osôb – predstavitelia všetkých organizácií, ktoré na území mesta vyvíjajú akékoľvek aktivity spojené so seniormi). Na lokálnom stretnutí sa diskutovalo o výsledkoch diagnostiky a pripravil sa návrh východísk pre tvorbu strategického dokumentu (aké ciele by si malo mesto v rámci seniorskej politiky stanoviť, na aké oblasti by sa malo zamerať, východiská a prípadné riziká pre implementáciu stratégie, návrhy merateľných ukazovateľov a ďalšie skutočnosti).

V marci 2026 sa pre všetkých partnerov projektu konali v Krakove strategické workshopy. Na týchto workshopoch boli partnerom predstavené teoretické aspekty tvorby strategického dokumentu, SWOT analýzy, spôsoby formulácie vízie, poslania, cieľov, merateľných ukazovateľov. Za mesto Spišská Belá sa týchto workshopov zúčastnilo spolu 10 osôb (podporný expert, predstavitelia mesta a zainteresovaných skupín). V praktickej časti workshopov pracovala skupina na tvorbe SWOT analýzy, formulácii vízie, poslania a cieľov budúceho strategického dokumentu.

Všetky vyššie uvedené skutočnosti (diagnostika, závery a odporúčania, východiská pre tvorbu cieľov mesta...) boli podkladom pre tvorbu strategického dokumentu, ktorý sa spracúval na jar 2026. Štruktúra strategického dokumentu bola stanovená strategickým expertom projektu, za mesto Spišská Belá všetky príslušné kapitoly spracúval podporný expert v spolupráci so zamestnancami mesta Spišská Belá.

Úvodný návrh strategického dokumentu (za mesto Sp. Belá) bol najprv interne prekonzultovaný v rámci mestského úradu. Následne sa počas leta 2026 uskutočnili verejné konzultácie, ... (ďalší text bude doplnený neskôr).

II. DIAGNOSTIKA SITUÁCIE SENIOROV V POĽSKU A NA SLOVENSKU

1. Metodologický úvod

Spracovanie diagnostiky situácie seniorov v meste Spišská Belá prebiehalo v štyroch fázach. V úvodnej fáze sa získavali a spracúvali oficiálne štatistické údaje o obyvateľstve SR, Prešovského samosprávneho kraja a mesta Spišská Belá. Použité boli najmä dáta zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov z r. 2021. Cieľom tejto fázy bolo na základe „tvrdých“ dát zistiť situáciu ohľadom stavu a vývojových trendov v demografickej štruktúre obyvateľstva mesta Spišská Belá a porovnať tieto trendy s vývojom v SR.

Druhú a tretiu fázu spracovania diagnostiky predstavovali kvalitatívne analýzy. V druhej fáze sa realizoval anonymný dotazníkový prieskum medzi seniormi, ktorého cieľom bolo zistiť názory seniorov na rôzne témy spojené so životom v Spišskej Belej (najmä ohľadom organizácie rôznych aktivít pre seniorov na území mesta, dôležitosti vybraných aktivít pre kvalitu ich života, ako aj návrhy seniorov do budúcnosti).

V ďalšej fáze bol realizovaný prieskum fokusových skupín – kvalitatívny výskum formou skupinových diskusií so seniormi. V rámci týchto skupinových diskusií (celkom 11 skupín seniormi, každá skupina mala 5-10 členov) boli konzultované otázky týkajúce sa kvality života seniorov na území mesta, organizácie podujatí a aktivít pre nich a tiež návrhy seniorov na skvalitnenie ich života do budúcnosti.

Z výsledkov prvých troch fáz spracovania diagnostiky boli sformulované závery a odporúčania. Následne, vo štvrtej fáze, boli všetky doterajšie výsledky diagnostiky, ako aj závery a odporúčania z diagnostiky vyplývajúce, prekonzultované na lokálnom stretnutí zástupcov samosprávy, strategického experta, zástupcu PSK a podporného experta so seniormi a zástupcami zainteresovaných skupín v meste. Zároveň boli štatistické údaje o obyvateľstve Spišskej Belej aktualizované a použité boli najnovšie dostupné dáta (zo Štatistického úradu Slovenskej republiky). Analýza vývoja početnosti obyvateľov mesta a jeho vekovej štruktúry tak bola dopracovaná a upravená v nadväznosti na aktualizované dáta. Týmto bola diagnostika situácie seniorov na území Spišskej Belej ukončená.

2. Štatistické údaje

2.1 Národná úroveň

Starší ľudia sú na Slovensku novodobým fenoménom. Podľa údajov Výskumného demografického centra v roku 1980 žilo na Slovensku 13,3 % osôb starších ako 60 rokov, pričom v roku 2018 sa tento podiel zvýšil na 22,3 %. Kým v 80-tych rokoch 20. storočia išlo len o niečo vyše desatinu populácie – teda skôr o okrajovú časť

spoločnosti, v priebehu štyroch desaťročí sa počet a podiel starších ľudí výrazne zvýšil a ich váha v populácii je o 9 percentuálnych bodov vyššia. Teda už tak nejde o okrajovú časť spoločnosti, ale o nový výrazný demografický prvok spoločnosti. A predpoklad je, že v roku 2050 bude na Slovensku z celej populácie až 37,4 % osôb starších ako 60 rokov. V priebehu nasledovných len 30 rokov sa tak ich podiel zvýši o ďalších vyše 15 percentuálnych bodov. Je zrejmé, že starší ľudia sa stávajú osobitnou formotvornou skupinou slovenskej spoločnosti.

Tabuľka 1: Prognóza vývoja populácie na Slovensku (v tis. obyvateľov)

	2011		2050	
	abs	%	abs	%
Populácia do 60 r. veku	4 430	81,6	3 415	62,6
Populácia nad 60 rokov veku	999	18,4	2 040	37,4
Populácia spolu	5 429	100,0	5 455	100,0

Zdroj: VDC, Infostat, Bratislava

Starší ľudia nad 60 rokov sa rozličným spôsobom začleňujú do spoločnosti. Tí vo veku 60 až 64 rokov sú najčastejšie ešte stále aktívnymi pracovníkmi, aj keď máme skúsenosti, že v období vyššej miery nezamestnanosti sa táto skupina stala vysoko rizikovou a často práve títo sa stávali nezamestnanými. Nasledovná veková skupina 65-69 ročných už je väčšinou mimo trhu práce, ale niektoré profesie sa ešte uplatňujú v práci, aj keď už na rozličné dohody či kontrakty. Starší nad 70 rokov do 75 rokov sa už pracovne angažujú málo, často sa potykajú aj so zdravotnými problémami, potrebou sociálnej starostlivosti, a najmä ženy prežívajú svoj život väčšinou bez zomrelého bývalého mužského partnera. Vo veku od 75 rokov do veku 79 rokov sa riziká chorôb a osamelosti výrazne zvyšujú a vo veku nad 80 rokov už treba rátať aj so zabezpečovaním opatery o vyšší podiel nevládných osôb.

Tabuľka 2: Prognóza vývoja populácie na Slovensku podľa pohlavia (v tis. obyvateľov)

Veková skupina	2011			2050		
	Muži	Ženy	Počet mužov na 1000 žien	Muži	Ženy	Počet mužov na 1000 žien
60-69 r.	236,9	294,1	805	413,9	399,6	1036
70-79 r.	116,5	192,4	606	345,8	376,7	918
80-89 r.	43,1	97,8	440	161,9	231,4	700
90-99 r.	3,6	9,9	370	36,9	75,4	489
100 r. +	0,1	0,2	303	0,6	1,8	356
Spolu	400,2	594,4	673	959,3	1084,8	884

Zdroj: VDC, Infostat, Bratislava

2.2 Prešovský samosprávny kraj

Starnutie obyvateľstva predstavuje v súčasnosti v Slovenskej republike jeden z najvýraznejších sociálnych problémov. V Prešovskom samosprávnom kraji žilo v roku 2018 celkovo 114 552 obyvateľov vo veku nad 65 rokov (ďalej len 65+), z toho bolo 45 632 mužov a 68 920 žien. Za ostatných 10 rokov stúpol počet obyvateľov PSK 65+ z 85 806 na 114 552, čo je nárast o 38,39 % (o 28 746 obyvateľov). Trend nárastu obyvateľov PSK 65+ bude aj naďalej pokračovať.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov v Prešovskom kraji v období 2015-2024

Počet obyvateľov v Prešovskom kraji - roky 2015 - 2024

Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 31.12.

Z hľadiska potrebnej podpory a pomoci pre obyvateľov PSK 65+ je možné na základe kvalifikovaných prepočtov predpokladať, že približne 12 048 obyvateľov PSK vo veku nad 65 rokov potrebuje nejakú formu sociálnej podpory a pomoci. Čím vyšší je vek týchto obyvateľov, tým viac z nich potrebuje pomoc a podporu. Veľká časť týchto

obyvatel'ov má v súčasnosti podporu zabezpečení prostredníctvom sociálnych služieb alebo neformálnej podpory (príspevok na opatrovanie).

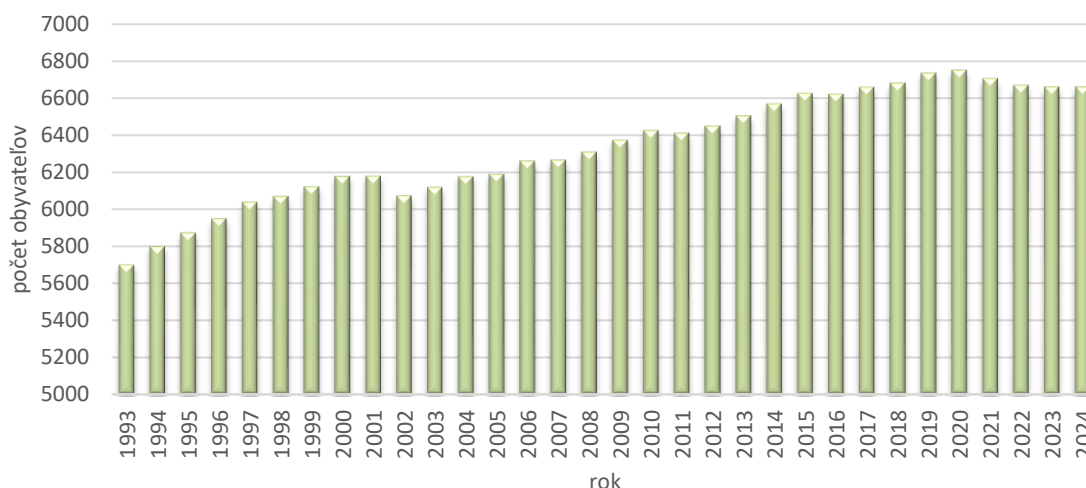
2.3 Mesto Spišská Belá

Mesto Spišská Belá leží na severozápade východného Slovenska. Administratívne je začlenené do okresu Kežmarok v Prešovskom kraji. Situované je v Popradskej kotline, v podhorí Tatier. Leží na križovatke hlavných komunikačných línií v smere západ-východ (Poprad-Stará Ľubovňa) a v smere do Poľska (sever).

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Počet obyvateľov mesta už od roku 1993 takmer nepretržite rastie (v ostatných 4 rokoch sa však tento priaznivý trend začína meniť). Za posledné tri dekády sa počet obyvateľov zvýšil až o 17 % (z 5 699 v roku 1993 na 6 660 v roku 2024). Kým v období 1993-2020 Spišská Belá takmer každý rok zaznamenávala medziročný prírastok počtu obyvateľov (okrem niekoľkých drobných výnimiek), od roku 2021 už mesto prírastky nezaznamenáva.

Graf 2: Vývoj počtu obyvateľov mesta Spišská Belá v období 1993-2024

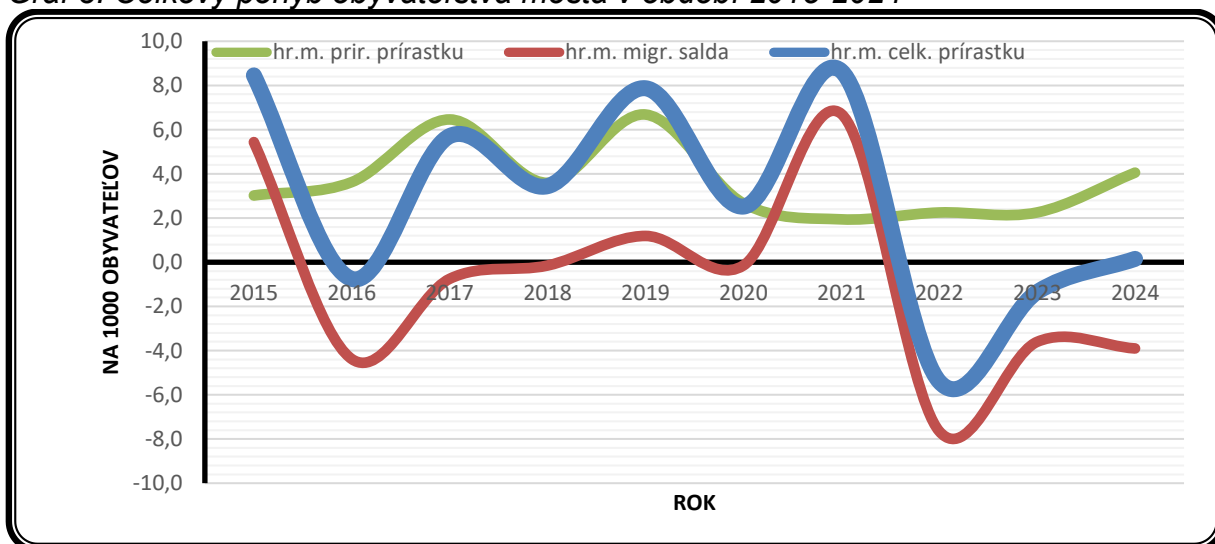
Zdroj: vlastné spracovanie

Dôvodom dynamického rastu počtu obyvateľov je najmä výrazne kladná bilancia prirodzeného pohybu. Táto kladná bilancia je výsledkom kombinácie nadpriemerných hodnôt natality a podpriemerných hodnôt mortality, ktoré mesto vykazuje. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za posledných 10 rokov bola v Spišskej Belej 12,0 ‰. Pre porovnanie, v Prešovskom kraji sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 11,5 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca

8,5 ‰. Naproti tomu, priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery úmrtnosti za posledných 10 rokov bola v Spišskej Belej nízka – len 8,3 ‰. V Prešovskom kraji dosiahla hr. m. úmrtnosti v roku 2024 úroveň 8,5 ‰ a v Slovenskej republike 10,0 ‰. Prirodzenými populačnými procesmi teda v meste dochádzalo k výraznému prírastku počtu obyvateľov.

Zatiaľ čo vývoj prirodzeného pohybu je v meste pozitívny, vývoj z hľadiska migračného pohybu už takým nie je. Hrubá miera imigrácie sa v meste za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 12,3 ‰. Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 13,1 ‰. Výsledkom hore uvedených procesov bol mierne nepriaznivý vývoj migračného salda za ostatných 10 rokov. Z aspektu migrácie tak v Spišskej Belej prebiehajú prevažne depopulačné procesy.

Graf 3: Celkový pohyb obyvateľstva mesta v období 2015-2024

Zdroj: vlastné spracovanie

Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

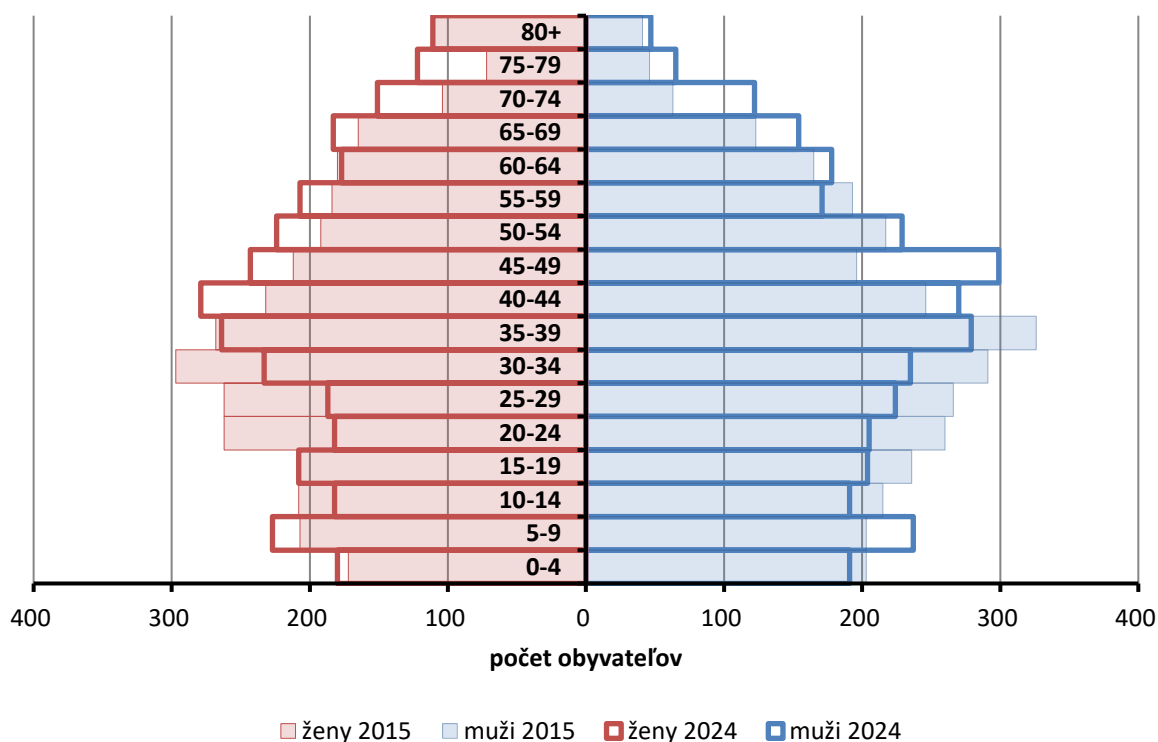
Početnosť obyvateľov v jednotlivých vekových kategóriách znázorňuje veková pyramída. Pomocou vekovej pyramídy možno k určitému dátumu graficky znázorniť zastúpenie jednotlivých vekových kategórií populácie, rozdelených na mužov a ženy. Na základe tvaru vekovej pyramídy možno skonštatovať, aký typ populácie sa v meste v danom konkrétnom čase nachádza – či progresívny, stacionárny alebo regresívny (príp. prechodný medzi týmito základnými typmi).

Veková pyramída obyvateľstva Spišskej Belej ukazuje, že **v meste sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza regresívny typ populácie**, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (k 31.12.2024 to bolo v pomere 1 208 k 2 141). Najvyššie

zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Spišskej Belej majú aktuálne vekové skupiny 35-39, 40-44 a 45-49 ročných. K 31.12.2024 tu spomedzi 6 661 obyvateľov žilo 1 208 detí do 14 rokov a 955 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 6 661 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 3 301 mužov a 3 360 žien. V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov mesta (pri nezmenených podmienkach) klesať.

Graf 4: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2015 a k 31.12.2024

Spišská Belá

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Aj obyvateľstvo Spišskej Belej starne, a to dokonca rýchlejšie ako priemer SR. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva mesta sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 36,6 na 38,9 rokov. To znamená, že v meste sa priemerný vek za ostatných 10 rokov zvýšil o 2,3 roka, zatiaľ čo v SR to bolo „len“ o 2,1 roka. V porovnaní so Slovenskou republikou však v Spišskej Belej žije o niečo mladšie obyvateľstvo, nakoľko priemerný vek v meste v roku 2024 bol 38,9 rokov (pričom v SR to bolo až 42,2 rokov).

Počet seniorov na 100 detí vo veku do 14 rokov sa v meste zvyšuje (čo je negatívny trend), avšak oveľa pomalším tempom, ako v SR. Index starnutia obyvateľstva mesta Spišská Belá, ktorý vyjadruje pomer poproduktívneho obyvateľstva k predproduktívnemu, dosiahol v roku 2024 hodnotu 39,1. To znamená, že na 100 detí do 14 rokov pripadá v meste cca 39 osôb v poproduktívnom veku (kým v roku 2014 to bolo len cca 1 osôb). V prípade SR však index starnutia v roku 2024 dosiahol hodnotu až 114,8. Je teda nutné skonštatovať, že hoci je v meste vývoj negatívny, nie je ani zďaleka taký negatívny, ako je tomu v rámci priemeru SR.

Tabuľka 3: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva

Ukazovateľ	Územie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Priemerný vek (rok)	Spišská Belá	36,6	36,8	37,1	37,3	37,5	37,7	37,7	38,0	38,4	38,9
	SR	40,1	40,4	40,6	40,8	41,1	41,3	41,4	41,6	41,9	42,2
Mediánový vek (rok)	Spišská Belá	35,2	35,6	36,1	36,5	36,9	37,3	37,4	38,0	38,5	39,2
	SR	39,4	39,8	40,2	40,6	41,0	41,4	41,8	42,2	42,6	43,0
Index starnutia	Spišská Belá	36,6	36,8	37,1	37,3	37,5	37,7	37,7	38,0	38,4	38,9
	SR	94,2	97,0	99,4	101,9	104,8	107,3	108,3	111,0	114,8	118,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Z hľadiska produktivity možno obyvateľstvo rozdeliť do 3 základných skupín: na predproduktívne obyvateľstvo (0 – 14 rokov), produktívne obyvateľstvo (15 – 64 rokov) a poproduktívne obyvateľstvo (65+ rokov). Zvyšovanie, resp. znižovanie počtu obyvateľov v niektorej z týchto 3 skupín môže spravidla pre mesto naznačovať budúce potreby obyvateľstva v sociálnej oblasti, ktorým bude samospráva čeliť – napr. nárast počtu obyvateľov predproduktívnej kategórie obyčajne znamená zvyšovanie dopytu po detských ihriskách, zvýšenie nárokov na kapacity MŠ a ZŠ a pod. Zvyšovanie počtu občanov v produktívnom veku môže samospráve napríklad napovedať, že bude existovať zvýšený dopyt po bývaní alebo službách. Podobne, rast počtu obyvateľov v poproduktívnej kategórii môže naznačovať budúcu potrebu poskytovania opatrovateľskej služby alebo zvýšené nároky samosprávy na prácu so seniorami (napr. organizácia rôznych podujatí pre seniorov, zriadenie klubu dôchodcov a pod.).

Skladba vekovej štruktúry obyvateľstva mesta Spišská Belá sa za ostatných 10 rokov zhoršila. V porovnaní s rokom 2015 sa v roku 2024 podiel predproduktívnej zložky obyvateľstva takmer nezmenil (18,2 % v r. 2015, resp. 18,1 % v r. 2024), pričom sa zároveň významne zvýšil podiel poproduktívnej zložky obyvateľstva (z 10,9 % na 14,3 %). Pre úplnosť je však nutné skonštatovať, že oproti priemeru SR je skladba vekovej štruktúry v meste Spišská Belá oveľa priaznivejšia.

Tabuľka 4: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín

Ukazo- vateľ	Úze- mie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
4 roky alebo menej (počet)	Spiš- ská Belá	375	385	400	413	446	451	458	431	404	371
65 rokov alebo viac (počet)	Spiš- ská Belá	724	743	784	806	832	865	866	894	924	954
Predprod uktívny vek (%)	Spiš- ská Belá	18,2	18,3	18,5	18,6	18,4	18,4	18,7	19,0	18,6	18,1
	SR	15,3	14,5, 5	15,6	15,7	15,8	15,9	16,1	16,1	16,0	15,8
Produktí vny vek (%)	Spiš- ská Belá	70,8	70,5	69,7	69,4	69,3	68,8	68,4	67,6	67,5	67,5
	SR	70,2	69,6	68,9	68,2	67,6	67,0	66,6	66,1	65,7	65,4
Poprodu ktívny vek (%)	Spiš- ská Belá	10,9	11,2	11,8	12,1	12,4	12,8	12,9	13,4	13,9	14,3
	SR	14,5	15,0	15,5	16,0	16,6	17,1	17,4	17,9	18,4	18,8

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

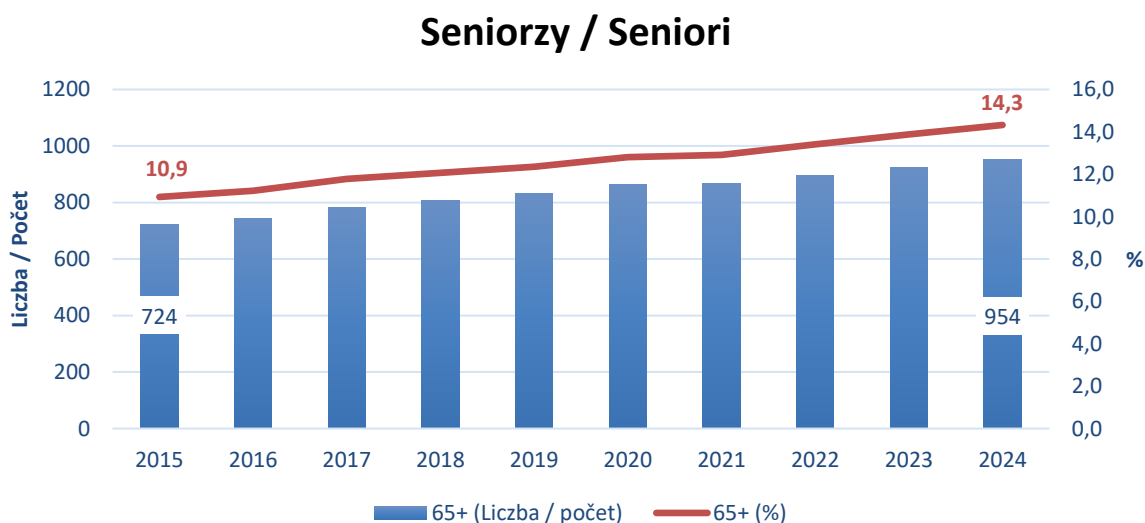
V strednodobom horizonte môže samospráva mesta očakávať výraznejší nárast dopytu po sociálnych službách a rôznych podporných aktivitách pre seniorov. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, počet aj podiel seniorov vo veku 65+ sa v meste za ostatných 10 rokov prudko zvýšil – až o 32 % (v absolútnom vyjadrení až o 230 osôb – zo 724 v r. 2015 na 954 v r. 2024). Na základe vývoja počtu a podielu obyvateľov v seniorskom veku (65+), ako aj aktuálnej vekovej štruktúry obyvateľstva mesta možno teda konštatovať, že v najbližších rokoch možno očakávať ďalší nárast dopytu po sociálnych službách a rôznych podporných aktivitách (spoločenské podujatia, voľnočasové aktivity, vzdelávanie, pohybové aktivity a pod.), zameraných na túto cieľovú skupinu obyvateľov.

Tabuľka 5: Vývoj počtu a podielu seniorov vo veku 65+ v Spišskej Belej za ostatných 10 rokov

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Počet seniorov 65+	724	743	784	806	832	865	866	894	924	954
Podiel seniorov 65+ na celkovom počte obyv. mesta (%)	10,9	11,2	11,8	12,1	12,4	12,8	12,9	13,4	13,9	14,3
Medziročný prírastok seniorov 65+	-	19	41	22	26	33	1	28	30	30

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Graf 5: Vývoj počtu a podielu seniorov vo veku 65+ v Spišskej Belej za ostatných 10 rokov

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

3. Kvalitatívne analýzy

3.1 Dotazníkový prieskum

Počet vyplnených dotazníkov: 94

Stupnica hodnotenia:

1 – Určite zle / 2 – Skôr zle / 3 – Bez názoru / 4 – Skôr dobre / 5 – Určite dobre

Otázka 1: Školenia a stretnutia pre seniorov

Hodnotenia:

Odpoveď č.	1	2	3	4	5
Počet odpovedí / percent. podiel	37 (40,4 %)	2 (3,2 %)	51 (56,4 %)	4 (5,3 %)	0

Záver:

Až 43,6 % respondentov považuje túto oblasť za nedostatočnú a viac ako polovica nemá názor. Naznačuje to buď absenciu takýchto podujatí, alebo slabú informovanosť.

Odporúčanie: Zaviesť pravidelné školenia a stretnutia zamerané na zdravie, technológie a spoločenské kontakty.

Otázka 2: Podpora seniorov v núdzi a osamelých

Hodnotenia:

Odpoveď č.	1	2	3	4	5
Počet odpovedí / percent. podiel	36 (39,4 %)	0	56 (62,8 %)	2 (2,1 %)	0

Záver:

Podpora osamelých seniorov je výrazne nedostatočná. Veľký počet ľudí sa k tejto otázke nevedel vyjadriť, čo poukazuje na slabú viditeľnosť týchto služieb.

Odporúčanie: Zaviesť komunitnú opateru, telefonickú linku, pravidelné domáce návštevy alebo sieť dobrovoľníkov.

Otázka 3: Aktivity pre miestne tradície v spolupráci so seniormi

Hodnotenia:

Odpoveď č.	1	2	3	4	5
Počet odpovedí / percent. podiel	34 (36,2 %)	1 (1,1 %)	52 (55,3 %)	7 (7,4 %)	0

Záver:

Seniori sú nositeľmi tradícií, no ich potenciál zostáva nevyužitý. Viac ako 55 % opýtaných nevie, či sa niečo v tejto oblasti robí.

Odporúčanie: Vytvoriť aktivity ako kulinárske dni, folklórne dielne či remeselné ukážky, kde seniiori odovzdajú skúsenosti mladej generácii.

Otázka 4: Aktivity pre zdravie a bezpečnosť seniorov

Hodnotenia:

Odpoveď č.	1	2	3	4	5
Počet odpovedí / percent. podiel	40 (42,6 %)	0	50 (53,2 %)	4 (4,3 %)	0

Záver:

Zdravie a bezpečnosť sú kritické oblasti, ktoré občania vnímajú ako nedostatočne riešené.

Odporúčanie: Organizovať cvičenia, preventívne vyšetrenia, spoluprácu s políciou na tému bezpečnosti seniorov, najmä pred podvodníkmi.

Otázka 5: Aktivity pre integráciu seniorov a seniorskej komunity

Hodnotenia:

Odpoveď č.	1	2	3	4	5
Počet odpovedí / percent. podiel	39 (41,5 %)	1 (1,1 %)	46 (48,9 %)	8 (8,5 %)	0

Záver:

Viac ako 90 % opýtaných vníma slabú integráciu seniorov – buď ako problém, alebo sa nevedia vyjadriť.

Odporúčanie: Zriadiť klub seniorov, podujatia typu „čaj o piatej“, výlety, záujmové aktivity (šport, záhrada, ručné práce).

Otázka 6: Aktivita pre medzigeneračnú integráciu

Hodnotenia:

Odpoveď č.	1	2	3	4	5
Počet odpovedí / percent. podiel	38 (40,4 %)	1 (1,1 %)	31 (33 %)	24 (25,5 %)	0

Záver:

Medzigeneračné aktivity existujú len čiastočne – pozitívne ich hodnotí len štvrtina respondentov.

Odporúčanie: Podujatia typu „babička číta deťom“, spoločné pečenie, výtvarné dielne, počítačové kurzy vedené mladými.

Otázka 7: Spolupráca so seniormi a seniorskými inštitúciami z iných regiónov

Hodnotenia:

Odpoveď č.	1	2	3	4	5
Počet odpovedí / percent. podiel	33 (35,1 %)	2 (2,1 %)	43 (45,7 %)	16 (17 %)	0

Záver:

Z regiónu do regiónu zatiaľ seniori aktívne nespolupracujú. Ide o nevyužitý priestor pre inšpiráciu a výmenu skúseností.

Odporúčanie: Navrhnuť výmenné návštevy s inými mestami, účasť na krajských akciách, zapojenie do projektov zameraných na seniorov.

3.2 Prieskum fokusových skupín

Miesto realizácie: Denné centrum Spišská Belá (62 členov)

Denné centrum Strážky (32 členov)

Spolu: 94 respondentov – seniorov

Počet fokusových skupín:

Spišská Belá: 7 skupín

Strážky: 4 skupiny

Spolu: 11 skupín (5 – 10 členov)

Moderátorky prieskumu:

Ing. Anna Mlaková (vedúca Odboru sociálnych vecí)

Mgr. Anna Sisková (referent Odboru sociálnych vecí)

Metodika:

- Kvalitatívny výskum formou skupinových diskusií
- Všetky skupiny dostali **rovnaké otázky** týkajúce sa potrieb seniorov

Diagnostická analýza odpovedí

Otázka 1 – Spokojnosť so životom v meste:

7 skupín označilo život ako „určite dobrý“

4 skupiny ako „skôr dobrý“

Záver: Prevažujúci pozitívny postoj seniorov, s menšími rezervami. Dôvodom môže byť rozdiel v kvalite služieb medzi lokalitami alebo individuálne očakávania.

Otázka 2 – Realizácia aktivít a opatrení:

Všetky skupiny uviedli, že sa aktivity **realizujú**.

Záver: Dobrá dostupnosť a kontinuita komunitných a sociálnych aktivít v meste. Mesto pravdepodobne aktívne komunikuje so seniormi a zapája ich.

Otázka 3 – Najčastejšie potreby seniorov:

Liečebné pobyty (rekondičné, kúpeľné), Plávanie

Záver: Tieto dve potreby sú pre seniorov **najdôležitejšie** z hľadiska zdravia, mobility a regenerácie. Zároveň ide o **formy prevencie a podpory kvality života**.

Otázka 4 – Vnímanie oblastí pôsobenia samosprávy:

Všetky skupiny označili všetky oblasti ako „veľmi dôležité“

Záver: Seniori si **uvedomujú komplexnosť sociálnej podpory** a majú záujem o aktívne pôsobenie mesta v rôznych oblastiach života (sociálne služby, doprava, zdravie, kultúra atď.).

Otázka 5 – Najdôležitejšie oblasti pre rozvoj:

Vzdelávanie (napr. digitálne zručnosti, osвета), **Bývanie** (bezpečné, dostupné, upravené pre vek)

Záver: Zvýšená potreba **podpory samostatnosti a orientácie vo svete**, ktorý sa digitalizuje. Bývanie je prioritou najmä pre osamelosť žijúcich seniorov.

Otázka 6 – Iné návrhy a potreby**Opakujú sa odpovede z otázky č. 3 (plávanie a liečebné pobyty)**

Záver: Tieto potreby sú **klúčové a naliehavé** – zazneli opakovane a spontánne, aj mimo priameho opýtania.

3.3 SWOT analýza

SWOT analýzu vypracovala pracovná skupina mesta Spišská Belá na strategických workshopoch všetkých partnerov projektu Samospráva pre seniorov, ktoré sa konali v marci 2026.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
➤ aktívny ľudský potenciál ➤ podpora samosprávy (aj finančná podpora, rôzne formy) ➤ dobrá komunikácia: FB, web, tlačný spravodaj, osobne v komunitách ➤ záujem seniorov o aktívne starnutie ➤ široká sieť sociálnych služieb, aktivity mesta ➤ kvalifikovaný personál ➤ vlastné nehnuteľnosti mesta	➤ demografia v regióne ➤ kapacitné nedostatky pri zvýšenom záujme ➤ bariérovosť v meste a vo v súčasnosti využívaných budovách (nie sú vybudované bezbariérové prístupy)
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
➤ rastúci záujem u seniorov aktívne sa zapájať do verejnej politiky a rozhodovania vo veciach, týkajúcich sa seniorov ➤ bývanie seniorov + opatrovateľská služba a iné ➤ dostupné finančné prostriedky z externých zdrojov na realizáciu verejných politík, vrátane podpory v prospech seniorov (EÚ, výzvy) ➤ inšpirácia – age friendly city ➤ rastúce povedomie verejnosti a inštitúcií v oblasti prístupnosti pre osoby s inými (osobitnými) potrebami	➤ ohrozenie chudobou, nízkym vzdelaním ➤ legislatíva – zmeny financovania sociálnych služieb (plánované od r. 2027) ➤ komunálne voľby – zmena politiky, stratégií, personálne zmeny ➤ nedostupnosť zdravotníckych služieb – špecializované ambulancie ➤ časté legislatívne zmeny, byrokracia ➤ investičná závislosť na externých finančných zdrojoch

➤ plány mesta pre rozšírenie vybudovaním nových sociálnych služieb (zariadenie pre seniorov s kapacitou 40 osôb) ➤ možnosť zamestnania seniorov ako znevýhodnenej osoby prostredníctvom existujúceho sociálneho podniku v meste	
--	--

4. Závery a odporúčania

Závery a odporúčania z dotazníkového prieskumu:

Zhrnutie kľúčových zistení:

- Vo väčšine oblastí prevažuje negatívne alebo neutrálne hodnotenie.
- Seniori v Spišskej Belej majú málo dostupných aktivít a zároveň nízku informovanosť o tom, čo sa pre nich ponúka.
- Najväčší nedostatok: podpora osamelých, zdravie, prevencia, a komunitné či medzigeneračné stretnutia.

Odporúčané ďalšie kroky pre mesto:

1. Zaviesť pravidelné komunitné aktivity a školenia pre seniorov.
2. Posilniť služby pre osamelých a zraniteľných (návštevy, linka pomoci).
3. Podporiť komunitné centrá, kluby alebo priestor pre stretávanie seniorov.
4. Vybudovať medzigeneračné mosty cez spoluprácu s materskými, ZŠ a SŠ.
5. Prehľadne komunikovať všetky aktivity (letáky, obecný rozhlas, osobné oslovenie).

Zhrnutie kľúčových zistení – potreby seniorov v Spišskej Belej

1. Nízka spokojnosť vo všetkých oblastiach:

Väčšina seniorov hodnotila súčasnú situáciu ako nedostatočnú. Vo všetkých siedmich oblastiach prevažuje hodnotenie „určite zle“ alebo „bez názoru“, čo poukazuje na nízku dostupnosť služieb alebo nedostatočnú informovanosť o nich.

2. Najnegatívnejšie hodnotené oblasti: Podpora osamelých a seniorov v núdzi., Zdravie a bezpečnosť seniorov., Integrácia seniorov do komunity
3. Tieto tri témy získali najvyšší podiel odpovedí „určite zle“, čo naznačuje ich zásadnú dôležitosť pre respondentov.

4. Prevažujúci postoj: „Bez názoru“

V mnohých otázkach až 50–60 % respondentov uviedlo, že nevedia posúdiť danú oblasť. To môže znamenať, že:

- aktivitách nevedia,
- aktivity neexistujú alebo nie sú dostupné všetkým,
- nie sú primerane komunikované.

5. Slabá informovanosť a propagácia existujúcich služieb: Aj v prípadoch, kde niektoré aktivity pravdepodobne prebiehajú (napr. medzigeneračné podujatia), veľká časť respondentov ich nepozná alebo sa ich nezúčastňuje.

6. Chýbajúce prepojenie medzi regiónmi a generáciami: Seniori sa zatiaľ nezapájajú do spolupráce s inými obcami či organizáciami a kontakt s mladšou generáciou je minimálny, hoci má veľký potenciál obojstranného prínosu.

Záver z dotazníkového prieskumu:

Výsledky jasne ukazujú, že seniori v Spišskej Belej očakávajú viac pozornosti, podpory a príležitostí na zapojenie do komunitného života. Mesto má priestor vytvoriť udržateľný systém služieb a aktivít, ktoré podporia kvalitu života staršej populácie, znížia ich osamelosť a zvýšia spoločenskú integráciu.

Závery a odporúčania z prieskumu fokusových skupín:

Súhrnné zistenia a diagnostické závery:

Seniori hodnotia život v meste pozitívne, no majú konkrétne potreby, ktoré vnímajú ako nedostatočne pokryté.

- Najčastejšie **uvádzané potreby (plávanie a liečebné pobyty)** signalizujú potrebu podporiť **zdravotnú prevenciu, regeneráciu a aktívny pohyb**.
- Dôraz na **vzdelávanie a dostupné bývanie** ukazuje, že seniori majú záujem o samostatnosť, orientáciu v súčasnosti a dôstojné starnutie.
- Opakovanie odpovedí naprieč všetkými skupinami potvrdzuje **konzistentnosť výsledkov** a silné spoločné potreby naprieč lokalitami.

Potenciál rozvoja vidíme v oblastiach:

- Podpora digitálnych kompetencií seniorov
- Zdravotná prevencia cez šport a rekondíciu
- Vytváranie dostupných foriem bývania a služieb v domácnosti

Záver:

Mesto Spišská Belá spracovalo svoje strategické dokumenty a zároveň svoje aktivity tak, aby bolo mestom priateľským k seniorom. Vďaka fungujúcim denným centráм a záujmu samosprávy existujú dobré základy pre podporu dôstojného starnutia. Prieskum fokusových skupín potvrdil, že seniori vnímajú svoje postavenie prevažne pozitívne, ale zároveň jasne pomenovali oblasti, ktoré je potrebné zlepšiť – najmä dostupnosť zdravotníctva, bezbariérovosť bývania, ponuku vzdelávania a pravidelnú komunitnú činnosť.

Návrh

III. AGENDA SENIORSKEJ POLITIKY

1. Strategické a krátkodobé ciele

Verejná politika mesta Spišská Belá v prospech seniorov je definovaná prostredníctvom súboru cieľov. Naplnenie hlavného (strategického) cieľa bude dosiahnuté prostredníctvom naplnenia súboru špecifických cieľov v jednotlivých oblastiach. Pre každú z oblastí bol pritom zadefinovaný jeden alebo viacero špecifických cieľov. Okrem toho, stratégia obsahuje aj jeden horizontálny cieľ, ktorého splnenie bude pozitívne pôsobiť na plnenie viacerých špecifických cieľov naprieč oblasťami.

Tabuľka 6: Hierarchia cieľov

Hlavný cieľ / Główny cel	
<i>Vytvoriť podmienky pre dôstojný, bezpečný, aktívny a kvalitný život seniorov na území mesta Spišská Belá, so zohľadnením ich rôznorodých potrieb a životných situácií</i>	
Horizontálny cieľ / Cel horyzontalny	
(splnenie ktorého bude pozitívne pôsobiť na plnenie špecifických cieľov v nižšie zadefinovaných oblastiach / ktorého realizácia będzie miała pozytywny wpływ na osiągnięcie szczegółowych celów w obszarach określonych poniżej)	
<i>Aktywnie zapoјиć seniorów do tvorby a usmerňowania seniorskiej polityki miasta Spišská Belá</i>	
Oblasť / Obszar	Špecifický cieľ / Szczegółowy cel
Oblasť I. EKONOMICKÁ BEZPEČNOSŤ	• I.1 Zlepšiť finančnú situáciu seniorov • I.2 Minimalizovať výdavky seniorov na organizované aktivity • I.3 Znížiť výdavky seniorov na obstaranie zariadenia a potrieb do domácnosti
Oblasť II. ZDRAVIE	• II.1 Predchádzať predčasnemu mentálnemu a fyzickému starnutiu, podporovať zdravé starnutie • II.2 Zabezpečiť dostupnosť zdravotných služieb pre seniorov v súlade s ich aktuálnymi a budúcimi potrebami
Oblasť III. STAROSTLIVOSŤ V MIESTE BYDLISKA	• III.1 Poskytovať pomoc s každodennými úkonmi tým seniorom, ktorí takúto pomoc potrebujú, v ich prirodzenom prostredí (v mieste bydliska) • III.2 Rozšíriť ponuku sociálnych služieb pre seniorov na území mesta

	• III.3 Zabezpečiť optimálny výber typu a formy starostlivosti podľa potrieb seniora
Oblasť IV. BEZPEČNOSŤ V MIESTE BYDLISKA	• IV.1 Zvýšiť fyzickú bezpečnosť seniorov na území mesta • IV.2 Zvýšiť povedomie seniorov o rôznych formách podvodov na senioroch • IV.3 Budovať u seniorov návyky a vzorce správania, podporujúce ich osobnú bezpečnosť
Oblasť V. VOLNÝ ČAS	• V.1 Vytvoriť širokú ponuku rôznorodých aktivít v záujme zmysluplného trávenia voľného času a socializácie seniorov • V.2 Posilňovať sociálne začlenenie seniorov a predchádzať ich izolácii, osamelosti a diskriminácii na základe veku • V.3 Využiť ľudský a sociálny kapitál seniorov • V.4 Zabezpečiť dostupné, zrozumiteľné a koordinované informovanie seniorov o službách, možnostiach podpory a aktivitách v meste
Oblasť VI. VZDELÁVANIE	• VI.1 Znížiť digitálne vylúčenie seniorov • VI.2 Zabezpečiť rôznorodé vzdelávacie aktivity pre seniorov podľa aktuálnych možností a potrieb seniorov
Oblasť VII. BÝVANIE	• VII.1 Poskytnúť seniorom možnosti dôstojného, cenovo dostupného bývania

Zdroj: vlastné spracovanie

2. Matrica priorít a implementačných aktivít

2.1 Horizontálny cieľ a implementačné aktivity

Horizontálnym cieľom mesta Spišská Belá je:

„Aktívne zapojiť seniorov do tvorby a usmerňovania seniorskej politiky mesta Spišská Belá“.

Horizontálne aktivity / Działania horyzontalne	Zodpovednosť / Realizatorzy
verejná diskusia o zložení, úlohách a kompetenciách Rady seniorov	- Mestský úrad - Seniori v meste - Organizácie / subjekty, realizujúce aktivity v prospech seniorov - Mladí ľudia v meste (ako participujúca strana na medzigeneračných aktivitách) - Mládež a dospelí obyvatelia mesta (ako budúci prijímatelia verejnej politiky mesta v prospech seniorov)
vytvorenie návrhu Štatútu Rady seniorov	- Mestský úrad - Seniori v meste
zriadenie Rady seniorov	Mestské zastupiteľstvo
schválenie Štatútu Rady seniorov	Mestské zastupiteľstvo
určenie zamestnanca mesta, zodpovedného za seniorskú politiku, s jasne definovanými povinnosťami a odmenou	Mestský úrad
vyčlenenie financií na seniorskú politiku v rozpočte mesta	- Mestský úrad - Mestské zastupiteľstvo

Zdôvodnenie horizontálneho cieľa:

Ako ukazujú výsledky diagnostiky, mesto Spišská Belá už v súčasnosti buď vlastnými silami realizuje množstvo aktivít v prospech skvalitnenia života seniorov na svojom území, alebo na týchto aktivitách spolupracuje s rôznymi inými organizáciami / inštitúciami. Faktom však je, že samotní seniori boli doposiaľ do rozhodovacích procesov mesta zapájaní len vo veľmi obmedzenej miere, pričom doposiaľ zo strany mesta možno len ťažko hovoriť o realizácii nejakej ucelenej, cieľavedomej a koordinovanej seniorskej politiky. Množstvo rôznorodých aktivít v prospech seniorov sa v Spišskej Belej realizovalo (a realizuje), tieto však častokrát mali do istej miery „živelný“ charakter, niekedy so slabšou vzájomnou koordináciou alebo obmedzenou informovanosťou seniorov o aktivitách.

Ambíciou mesta Spišská Belá je teda odstrániť vyššie spomenuté problémy, a to predovšetkým vytvorením koordinovanej seniorskej politiky mesta, do ktorej budú aktívne zapojení aj samotní seniori. Tí prostredníctvom Rady seniorov budú môcť ovplyvňovať seniorskú politiku mesta, koordinovať jednotlivé aktivity a plniť ďalšie úlohy v súlade so Štatútom Rady seniorov.

Samotný pojem „seniorská politika“ zároveň po obsahovej stránke zahŕňa pomerne širokú škálu rôznorodých aktivít, týkajúcich sa napr. zdravia seniorov, ich vzdelávania, bezpečnosti, zmysluplného trávenia voľného času a pod. Pre tieto oblasti („Zdravie“, „Vzdelávanie“, ...) sú nižšie v dokumente zadefinované špecifické ciele, ktorých naplnenie je predpokladom na dosiahnutie Hlavného cieľa. Vplyv na úspešnú realizáciu seniorskej politiky mesta a na naplnenie niektorých špecifických cieľov však bude mať práve Rada seniorov mesta Spišská Belá. Medzi jej úlohy bude patriť aj predkladanie návrhov na riešenie / úpravu seniorskej politiky mesta v zadefinovaných oblastiach.

Z tohto dôvodu je aktívne zapojenie seniorov do seniorskej politiky mesta v tomto dokumente sformulované ako horizontálny cieľ (pozitívne vplývajúci na plnenie špecifických cieľov) a vytvorenie Rady seniorov ako aktivita, potrebná na splnenie tohto horizontálneho cieľa.

2.2 Prioritné oblasti, špecifické ciele a implementačné aktivity

A. Oblasť I. EKONOMICKÁ BEZPEČNOSŤ

Špecifické ciele v oblasti EKONOMICKÁ BEZPEČNOSŤ:

- I.1 Zlepšiť finančnú situáciu seniorov
- I.2 Minimalizovať výdavky seniorov na organizované aktivity
- I.3 Znížiť výdavky seniorov na obstaranie zariadenia a potrieb do domácnosti

Podoblast' / Dziedzina	Aktivity / Działania	Zodpovednosť / Realizatorzy
Príjmy seniorov	• poskytovanie finančných príspevkov seniorom z rozpočtu mesta (napr. príspevkov jubilantom, Mesiac úcty k starším)	• mesto Sp. Belá
Výdavky seniorov	• poskytovanie príspevku z rozpočtu mesta na dopravu na organizované výlety (autobusom, vlakom)	• mesto Sp. Belá
	• poskytovanie dotácií z rozpočtu mesta pre organizácie, zabezpečujúce aktivity pre seniorov (napr. Jednota	• mesto Sp. Belá

	dôchodcov Slovenska, ...)	
	• poskytovanie finančne výhodnej prepravnej služby (doprava seniora s doprovodom k zdravotným ambulanciám v iných mestách)	• mesto Sp. Belá
	• poskytovanie zľavy na poplatku za komunálny odpad	• mesto Sp. Belá
Nefinančné formy ekonomickej podpory	• bezplatné poskytovanie mestských priestorov (budov) na organizovanú činnosť seniorov	• mesto Sp. Belá
	• poskytovanie potravinovej a hygienickej pomoci seniorom ohrozeným chudobou (potravinové balíčky, balíčky s hygienickými potrebami)	• mesto Sp. Belá, Spišská katolícka charita, obyvatelia mesta (dobrovoľné príspevky), súkromné firmy v meste
	• realizácia aktivity „Beľan Beľanovi“ – sprostredkovanie darovania funkčných vecí (ktoré už niekto nepotrebuje) seniorom	• mesto Sp. Belá
	• realizácia aktivity „Koľko lásky sa zmestí do krabice od topánok“ – poskytovanie súčinnosti v projekte (rôzni ľudia darujú seniorom rôzne predmety v krabici od topánok – darčeky, predmety dennej	• Koľko lásky, o.z., mesto Sp. Belá, školy, obyvatelia SR (dobrovoľné príspevky) neziskové organizácie

spotreby, hygienické
potreby a pod.)

B. Oblast' II. ZDRAVIE

Špecifické ciele v oblasti ZDRAVIE:

- II.1 Predchádzať predčasnému mentálnemu a fyzickému starnutiu, podporovať zdravé starnutie
- II.2 Zabezpečiť dostupnosť zdravotných služieb pre seniorov v súlade s ich aktuálnymi a budúcimi potrebami

Podoblast' / Dziedzina	Aktivity / Działania	Zodpovednosť / Realizatorzy
Zdravotná prevencia, aktívny pohyb a mentálne zdravie	• popularizácia informácií o zdravom starnutí, zdravom životnom štýle, o výhodách realizácie rôznych cvičení a športových aktivít podľa fyzických možností každého seniora	• mesto Sp. Belá, Denné centrá v Sp. Belej, lekári, neziskové organizácie
	• skupinové cvičenia seniorov pod vedením fyzioterapeuta	• mesto Sp. Belá, Denné centrá v Sp. Belej, fyzioterapeut
	• založenie skupiny nordic walking	• mesto Sp. Belá
	• zmluvné zabezpečenie zľavnených vstupov do plavárne pre seniorov (po zrealizovaní výstavby plavárne v Spišskej Belej)	• mesto Sp. Belá
	• vybudovanie multifunkčného ihriska pre seniorov na nevyužívanej ploche vedľa Denného centra v Strážkach	• mesto Sp. Belá

	celoročné organizovanie pohybových aktivít pre seniorov (nordic walking, prechádzky, výlety, spoločné cvičenia)	mesto Sp. Belá, Denné centrum Strážky, Denné centrum Sp. Belá, Jednota dôchodcov Slovenska
Dostupnosť zdravotnej starostlivosti	zabezpečenie odborných vyšetrení lekárov – špecialistov na území mesta Spišská Belá v jeden deň (odborný lekár príde v dohodnutý deň do mesta a vyšetruje len pacientov – seniorov z mesta)	mesto Sp. Belá
Sprístupnenie rehabilitačného a zdravotníckeho vybavenia	bezplatné požičiavanie zdravotníckych pomôcok seniorom (invalidné vozíky, barly, zdravotnícke chodítka...)	mesto Sp. Belá

C. Oblasť III: STAROSTLIVOSŤ V MIESTE BYDLISKA

Špecifické ciele v oblasti STAROSTLIVOSŤ V MIESTE BYDLISKA:

- III.1 Poskytovať pomoc s každodennými úkonmi tým seniorom, ktorí takúto pomoc potrebujú, v ich prirodzenom prostredí (v mieste bydliska)
- III.2 Rozšíriť ponuku sociálnych služieb pre seniorov na území mesta
- III.3 Zabezpečiť optimálny výber typu a formy starostlivosti podľa potrieb seniora

Podoblasť / Dziedzina	Aktivity / Działania	Zodpovednosť / Realizatorzy
Organizácia denných foriem starostlivosti	vzájomné neformálne návštevy chorých seniorov inými seniormi (ak senior ochorenie a nemôže sa zúčastňovať spoločných aktivít,	Denné centrum Sp. Belá, Denné centrum Strážky, Jednota dôchodcov Slovenska, Katolícka jednota Slovenska

	ostatní seniory z komunity, ktorých pozná, ho počas liečenia navštevujú)	
Opatrovateľské služby a špecializované služby	poskytovanie sociálnej služby – opatrovateľská služba v domácnosti	mesto Sp. Belá
	poskytovanie sociálnej služby – dlhodobý pobyt seniora v zariadení opatrovateľskej služby (pre seniorov, ktorým opatrovateľskú službu nemožno poskytovať v ich domácnosti)	mesto Sp. Belá
	poskytovanie sociálnej služby – špecializované zariadenie (pre osoby s ťažkým zdravotným postihnutím)	nezisková organizácia
	rozšírenie kapacity zariadenia opatrovateľskej služby	mesto Sp. Belá
	výstavba zariadenia pre seniorov	mesto Sp. Belá
	zriadenie jedálne s rozvozom obedov do domácností seniorov	mesto Sp. Belá
	zriadenie denného stacionára	mesto Sp. Belá
Pomoc a poradenstvo pri zabezpečovaní pomoci	poskytovanie poradenstva pri zabezpečovaní pomoci podľa individuálnych potrieb seniora – ambulantne (na mestskom úrade a v dennom centre) aj terénne (v domácnosti seniora)	mesto Sp. Belá

D. Obsať IV: BEZPEČNOSTŤ V MIESTE BYDLISKA

Špecifické ciele v oblasti BEZPEČNOSTŤ V MIESTE BYDLISKA:

- IV.1 Zvýšiť fyzickú bezpečnosť seniorov na území mesta
- IV.2 Zvýšiť povedomie seniorov o rôznych formách podvodov na senioroch
- IV.3 Budovať u seniorov návyky a vzorce správania, podporujúce ich osobnú bezpečnosť

Podoblasť / Dziedzina	Aktivity / Działania	Zodpovednosť / Realizatorzy
Systém podpory bezpečnosti seniorov	• prevádzkovanie mestskej polície, pravidelné obchôdzky a monitorovanie verejných priestorov	• mesto Sp. Belá, mestská polícia
	• inštalácia bezpečnostných kamier vo verejných priestoroch	• mesto Sp. Belá
	• poskytovanie drobných bezpečnostných predmetov s reflexnými prvkami	• mesto Sp. Belá, mestská polícia
Informačné a podporné aktivity	• realizácia tematických prednášok pre seniorov a ich rodiny / opatrovateľov na úseku zvyšovania bezpečnosti seniorov (dopravná bezpečnosť, digitálna bezpečnosť, telefonické podvody na senioroch)	• mestská polícia, štátna polícia

E. Obsať V: VOLNÝ ČAS

Špecifické ciele v oblasti VOLNÝ ČAS:

- V.1 Vytvoriť širokú ponuku rôznorodých aktivít v záujme zmysluplného trávenia voľného času a socializácie seniorov
- V.2 Posilňovať sociálne začlenenie seniorov a predchádzať ich izolácii, osamelosti a diskriminácii na základe veku
- V.3 Využiť ľudský a sociálny kapitál seniorov
- V.4 Zabezpečiť dostupné, zrozumiteľné a koordinované informovanie seniorov o službách, možnostiach podpory a aktivitách v meste

Podoblast' / Dziedzina	Aktivity / Działania	Zodpovednosť / Realizatorzy
Voľnočasová infraštruktúra	• budovanie exteriérovej voľnočasovej infraštruktúry (cyklistické chodníky, komunitné záhrady, oddychové miesta, miesta na spoločné posedenia v exteriéri – altánky s možnosťou opekania, grilovania...)	• mesto Sp. Belá
Kultúrne a sociálne aktivity	• organizovanie kultúrnych podujatí počas celého roka (napr. Dni mesta, Zemiakarsky jarmok, hudobné podujatia...), spolupráca s inými subjektmi	• mesto Sp. Belá, kultúrne subjekty, neziskové organizácie
	• spolupráca s Kaštieľom Strážky na organizácii umelecko-historických aktivít pre seniorov (prednášky o histórii, umení, zvykoch a tradíciách, šľachticoch a pod.)	• mesto Sp. Belá, Kaštieľ Strážky

	• współpraca so školami a Kaštieľom Strážky na organizácii spoločenských aktivít pre seniorov (rôzne vystúpenia detí a žiakov, koncerty žiakov základnej umeleckej školy) a so seniormi (pre iné komunity v meste, vrátane detí a mládeže)	• mesto Sp. Belá, Kaštieľ Strážky, školy
	• organizovanie spoločných medzigeneračných aktivít – seniorov s deťmi a mladými osobami	• mesto Sp. Belá, Denné centrum Strážky, Denné centrum Sp. Belá, Jednota dôchodcov Slovenska, Lesy mesta Sp. Belá, Kaštieľ Strážky, Face Club, Hernička, Kráčame spolu
	• realizácia workshopov v tradičných remeslách – sochárstvo, rezbárstvo, včelárstvo, hrnčiarstvo a pod.	• mesto Sp. Belá, Lesy mesta Sp. Belá, Kaštieľ Strážky
	• realizácia literárnych besied	• mestská knižnica
Informovanie o podujatiach / aktivitách	• pravidelné poskytovanie informácií o plánovaných podujatiach / aktivitách v meste rôznymi komunikačnými kanálmi (web, facebook, mestské noviny, mestský rozhlas, sms, ústne podanie, priame	• mesto Sp. Belá

	informovanie vedúcich osôb u seniorov...), včasné informovanie o prípadných zmenách	
--	---	--

F. Oblasť VI: VZDELÁVANIE

Špecifické ciele v oblasti VZDELÁVANIE:

- VI.1 Znížiť digitálne vylúčenie seniorov
- VI.2 Zabezpečiť rôznorodé vzdelávacie aktivity pre seniorov podľa aktuálnych možností a potrieb seniorov

Podoblast' / Dziedzina	Aktivity / Działania	Zodpovednosť / Realizatorzy
Tematické prednášky, budovanie digitálnych zručností	• realizácia prednášok ohľadom zvyšovania digitálnej gramotnosti seniorov	• mesto Sp. Belá, vzdelávacie centrum „Pôjd”
	• realizácia lesnej pedagogiky	• Lesy mesta Spišská Belá
	• realizácia iných vzdelávacích prednášok podľa aktuálnych možností	• mesto Sp. Belá, vzdelávacie centrum „Pôjd”, Denné centrum Sp. Belá, Denné centrum Strážky

G. Oblasť VII: BÝVANIE

Poznámka: Táto oblasť strategického pôsobenia sa vyplňuje v závislosti od toho, čo vyplýva z analýzy údajov týkajúcich sa životných podmienok (bytových, rodinných a zdravotných) starších osôb v danej miestnej komunite partnera.

Špecifické ciele v oblasti BÝVANIE:

- VII.1 Poskytnúť seniorom možnosti dôstojného, cenovo dostupného bývania

Podoblast' / Dziedzina	Aktivity / Działania	Zodpovednosť / Realizatorzy
Nájomné byty	prevádzka bytového domu s nájomnými bytmi, určenými výlučne pre seniorov	mesto Sp. Belá
	poskytovanie nájomných bytov seniorom za (cenovo) regulované nájomné s možnosťou poskytovania opatrovateľskej služby	mesto Sp. Belá

Návrh

3. Ukazovatele dosahovania úspechu

Merateľné ukazovatele tejto stratégie seniorskej politiky mesta sú zadefinované pre všetky ciele. Pre hlavný (strategický cieľ) boli zadefinované kľúčové výkonnostné ukazovatele stratégie, pre horizontálny cieľ boli zadefinované ukazovatele horizontálneho cieľa a pre špecifické ciele bola zadefinovaná sústava ukazovateľov špecifických cieľov. Všetky merateľné ukazovatele stratégie mesta Spišská Belá sú zobrazené v nasledujúcich tabuľkách.

Tabuľka 7: Kľúčové výkonnostné ukazovatele stratégie

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2025	2030
Hlavný cieľ - Vytvoriť podmienky pre dôstojný, bezpečný, aktívny a kvalitný život seniorov na území mesta Spišská Belá, so zohľadnením ich rôznorodých potrieb a životných situácií				
Podiel seniorov, spokojných s kvalitou života v meste Spišská Belá	Dotazníkový prieskum	%	65	95
Podiel seniorov, spokojných s množstvom podujatí pre seniorov v meste	Dotazníkový prieskum	%	N/A	90
Podiel seniorov, spokojných s rôznorodosťou podujatí pre seniorov v meste	Dotazníkový prieskum	%	N/A	90
Celkový počet poskytovaných sociálnych služieb v meste	MsÚ	počet	6	10
Bilancia príjmov a výdavkov mesta na poskytovanie sociálnych služieb (príjmy-výdavky)	MsÚ	€	-200 000	-220 000

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 8: Merateľné ukazovatele horizontálneho cieľa stratégie

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2025	2030
Horizontálny cieľ - Aktívne zapojiť seniorov do tvorby a usmerňovania seniorskej politiky mesta Spišská Belá				
Zriadená Rada seniorov	MsÚ	áno / nie	nie	áno
Schválený Štatút Rady seniorov	MsÚ	áno / nie	nie	áno
Určený zamestnanec mesta, zodpovedný za seniorskú politiku	MsÚ	počet zamestnancov	0	1

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 9: Merateľné ukazovatele špecifických cieľov

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2025	2030
Oblasť I. EKONOMICKÁ BEZPEČNOSŤ				
Špecifický cieľ I.1 - Zlepšiť finančnú situáciu seniorov				
Seniori s poskytnutým príspevkom jubilantom	MsÚ	počet / rok	190	250
Výška vyplateného príspevku jubilantom	MsÚ	€ / rok	6 000	10 000
Seniori, ktorým bola poskytnutá prepravná služba	MsÚ	počet / rok	43	60
Výška zľavy na poplatku za komunálny odpad pre seniorov	MsÚ	€ / rok / 1 senior	14	15
Celkový objem finančnej pomoci mesta za rok, poskytnutej seniorom vo forme zľavy na poplatku za komunálny odpad	MsÚ	€ / rok	7 500	8 000
Špecifický cieľ I.2 - Minimalizovať výdavky seniorov na organizované aktivity				
Objem financií z rozpočtu mesta, poskytnutých ako príspevok na dopravu na organizované aktivity	MsÚ	€ / rok	1 000	3 000
Objem financií z rozpočtu mesta, poskytnutých vo forme dotácií organizáciám, zabezpečujúcim aktivity pre seniorov	MsÚ	€ / rok	10 000	14 000
Špecifický cieľ I.3 - Znížiť výdavky seniorov na obstaranie zariadenia a potrieb do domácnosti				
Seniori, ktorým bola poskytnutá potravinová a hygienická pomoc	MsÚ	priemerný počet / rok	18	25

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2025	2030
Seniori obdarovaní cez aktivitu "Beľan Beľanovi"	MsÚ	priemerný počet / rok	4	7
Seniori obdarovaní cez aktivitu "Krabica od topánok"	MsÚ	priemerný počet / rok	130	160
Oblasť II. ZDRAVIE				
Špecifický cieľ II.1 - Predchádzať predčasnému mentálnemu a fyzickému starnutiu, podporovať zdravé starnutie				
Skupinové cvičenia seniorov pod vedením fyzioterapeuta	MsÚ	počet / mesiac	0	2
Seniori na jednom skupinovom cvičení	MsÚ	počet	0	10
Založená skupina nordic walking	MsÚ	áno / nie	nie	áno
Realizované aktivity nordic walking	MsÚ	počet / mesiac	0	2
Zabezpečené zľavnené vstupy do plavárne pre seniorov	MsÚ	áno / nie	nie	áno
Vybudované multifunkčného ihrisko pre seniorov pri Dennom centre	MsÚ	áno / nie	nie	áno
Spoločné prechádzky, výlety seniorov do prírody	MsÚ	počet / mesiac	4	4

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2025	2030
Špecifický cieľ II.2 - Zabezpečiť dostupnosť zdravotných služieb pre seniorov v súlade s ich aktuálnymi a budúcimi potrebami				
Sprostredkované vyšetrenia lekárov-špecialistov pre seniorov na území mesta	MsÚ	počet vyšetrení / rok	2	4
Podiel seniorov, ktorým boli bezplatne požičané zdravotnícke pomôcky na celkovom počte seniorov, ktorí o túto službu požiadali	MsÚ	%	100	100
Oblasť III. STAROSTLIVOSŤ V MIESTE BYDLISKA				
Špecifický cieľ III.1 - Poskytovať pomoc s každodennými úkonmi tým seniorom, ktorí takúto pomoc potrebujú, v ich prirodzenom prostredí (v mieste bydliska)				
Podiel seniorov, ktorým je poskytovaná opatrovateľská služba, na celkovom počte seniorov, ktorí o túto službu požiadali	MsÚ	%	100	100
Podiel seniorov, ktorým je poskytovaná sociálna služba v zariadení opatrovateľskej služby, na celkovom počte seniorov, ktorí o túto službu požiadali	MsÚ	%	90	100
Podiel seniorov, ktorým je poskytovaná sociálna služba v špecializovanom zariadení, na celkovom počte seniorov, ktorí o túto službu požiadali	MsÚ	%	100	100

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2025	2030
Špecifický cieľ III.2 - Rozšíriť ponuku sociálnych služieb pre seniorov na území mesta				
Poskytovaná sociálna služba v zariadení opatrovateľskej služby	Register sociálnych služieb	áno / nie	áno	áno
Kapacita zariadenia opatrovateľskej služby	Register sociálnych služieb	počet miest	10	10
Poskytovaná sociálna služba v zariadení pre seniorov	Register sociálnych služieb	áno / nie	nie	áno
Kapacita zariadenia pre seniorov	Register sociálnych služieb	počet miest	0	30
Poskytovaná služba rozvozu obedov do domácností seniorov	MsÚ	áno / nie	nie	áno
Poskytovaná sociálna služba v dennom stacionári	Register sociálnych služieb	áno / nie	nie	áno
Kapacita denného stacionára	Register sociálnych služieb	počet miest	0	20

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2025	2030
Špecifický cieľ III.3 - Zabezpečiť optimálny výber typu a formy starostlivosti podľa potrieb seniora				
Seniori, ktorým bolo poskytnuté základné sociálne poradenstvo individuálnou formou	MsÚ	počet / rok	10	15
Skupinové stretnutia, počas ktorých sa seniorom poskytuje sociálne poradenstvo	MsÚ	počet / rok	10	10
Oblasť IV. BEZPEČNOSŤ V MIESTE BYDLISKA				
Špecifický cieľ IV.1 - Zvýšiť fyzickú bezpečnosť seniorov na území mesta				
Podiel seniorov, spokojných s bezpečnosťou v meste	Dotazníkový prieskum	%	N/A	90
Prevádzkovaná mestská polícia	MsÚ	áno / nie	áno	áno
Bezpečnostné kamery, monitorujúce verejné priestory	mestská polícia	počet	41	50
Špecifický cieľ IV.2 - Zvýšiť povedomie seniorov o rôznych formách podvodov na senioroch				
Zrealizované prednášky o podvodoch na senioroch	mestská polícia	počet / rok	2	2
Špecifický cieľ IV.3 - Budovať u seniorov návyky a vzorce správania, podporujúce ich osobnú bezpečnosť				
Seniori, ktorým boli poskytnuté drobné bezpečnostné predmety s reflexnými prvkami	mestská polícia	počet	100	500

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2025	2030
Zrealizované prednášky o bezpečnom správaní	mestská polícia	počet / rok	2	2
Oblasť V. VOĽNÝ ČAS				
Špecifický cieľ V.1 - Vytvoriť širokú ponuku rôznorodých aktivít v záujme zmysluplného trávenia voľného času a socializácie seniorov				
Umelecko-historické aktivity pre seniorov v Kaštieli Strážky	Kaštieľ Strážky	počet / rok	20	20
Zrealizované workshopy pre seniorov	MsÚ	počet / rok	5	5
Literárne besedy v mestskej knižnici	mestská knižnica	počet / mesiac	1	1
Špecifický cieľ V.2 - Posilňovať sociálne začlenenie seniorov a predchádzať ich izolácii, osamelosti a diskriminácii na základe veku				
Zrealizované medzigeneračné aktivity	MsÚ	počet / rok	12	12
Špecifický cieľ V.3 - Využiť ľudský a sociálny kapitál seniorov				
Zrealizované podujatia výučby tradičných remesiel (workshopy)	MsÚ	počet / rok	3	3
Špecifický cieľ V.4 - Zabezpečiť dostupné, zrozumiteľné a koordinované informovanie seniorov o službách, možnostiach podpory a aktivitách v meste				

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2025	2030
Komunikačné kanály, ktorými sú seniorom distribuované informácie o podujatiach / aktivitách	MsÚ	počet	5	7
Oblasť VI. VZDELÁVANIE				
Špecifický cieľ VI.1 - Znížiť digitálne vylúčenie seniorov				
Zrealizované vzdelávacie aktivity na úseku digitálnej gramotnosti (internet, sociálne siete, AI...)	MsÚ	počet / rok	2	2
Seniori, zapojení do vzdelávania na úseku digitálnej gramotnosti	MsÚ	počet	50	50
Zrealizované prednášky a aktivity v rámci lesnej pedagogiky	Lesy mesta Sp. Belá	počet / rok	5	5
Špecifický cieľ VI.2 - Zabezpečiť rôznorodé vzdelávacie aktivity pre seniorov podľa aktuálnych možností a potrieb seniorov				
Zrealizované tematické prednášky a aktivity (napr. ohľadom finančnej gramotnosti, prvej pomoci a pod.)	Vzdel. centrum Pôjd	počet / rok	2	2
Oblasť VII. BÝVANIE				
Špecifický cieľ VII.1 - Poskytnúť seniorom možnosti dôstojného, cenovo dostupného bývania				
Bytové domy vo vlastníctve mesta, určené len na bývanie seniorov	MsÚ	počet	2	2

Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			2025	2030
Nájomné byty vo vlastníctve mesta, vyčlenené pre seniorov	MsÚ	počet	16	16

Zdroj: vlastné spracovanie

Návrh

4. Spôsob riadenia implementácie seniorskej politiky

Výrazná väčšina aktivít, ktoré v rámci implementácie seniorskej politiky plánuje mesto Spišská Belá realizovať, sa už každoročne realizovala aj doposiaľ. Ide teda o už dlhodobo zabehnuté procesy na území mesta. Niektoré aktivity však častokrát neboli úplne dobre skoorinované. Z tohto dôvodu samospráva mesta v prvých krokoch implementácie tohto programu bude realizovať najmä aktivity na splnenie horizontálneho cieľa (zriadenie Rady seniorov, určenie zamestnanca mesta, zodpovedného za seniorskú politiku, koordinácia aktivít pre seniorov, ...).

Zadefinované aktivity sa budú – podľa povahy tej-ktorej aktivity – realizovať prostredníctvom vlastných prostriedkov mesta Spišská Belá (vlastných zamestnancov, financií a iných zdrojov), v spolupráci s príslušnými organizáciami (napr. denné centrá, Kaštieľ Strážky, Lesy mesta Spišská Belá, Face Club a pod.) alebo prostredníctvom iných subjektov / organizácií a s využitím iných zdrojov (napr. fondy EÚ). Zodpovednosť za realizáciu aktivít za mesto Spišská Belá bude mať koordinátor seniorskej politiky, ktorý na tieto účely bude mať vyčlenené príslušné zdroje a kompetencie.

Monitorovanie programu seniorskej politiky sa bude vykonávať priebežne, najmenej 1x ročne však bude mestskému zastupiteľstvu predložená monitorovacia správa. Za jej spracovanie bude zodpovedný koordinátor seniorskej politiky. Monitorovacia správa plnenia programu za predchádzajúci kalendárny rok bude na rokovanie mestského zastupiteľstva predložená najneskôr do konca apríla príslušného roka. Na základe jej výsledkov bude môcť mestské zastupiteľstvo (v spolupráci s primátorom) prijať v prípade potreby opatrenia na úpravu seniorskej politiky. Obsahom monitorovacej správy bude najmä priebežné monitorovanie merateľných ukazovateľov, ako aj slovné informácie o plnení programu seniorskej politiky (napr. prípadné problémy pri implementácii seniorskej politiky a ďalšie relevantné skutočnosti).

Komunikácia medzi mestom, seniormi a zainteresovanými stranami bude prebiehať v rôznych formách. Úzka komunikácia (osobná, telefonická a emailová) bude prebiehať najmä medzi koordinátorom seniorskej politiky, Radou seniorov a spolupracujúcimi organizáciami (realizátormi aktivít pre seniorov).

Komunikačnými kanálmi na šírenie informácií ohľadom pripravovaných podujatí / aktivít a iných relevantných skutočností smerom k širokej verejnosti (najmä seniorom) budú najmä: webové sídlo mesta, facebook, mestské noviny, úradná tabuľa, mestský rozhlas, priame podanie informácií vedúcim predstaviteľom príslušných inštitúcií (denných centier, Jednoty dôchodcov Slovenska, zariadení sociálnych služieb, škôl a ďalších subjektov).

ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV

Tabuľky:

Tabuľka 1: Prognóza vývoja populácie na Slovensku (v tis. obyvateľov)	10
Tabuľka 2: Prognóza vývoja populácie na Slovensku podľa pohlavia (v tis. obyvateľov)	10
Tabuľka 3: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva.....	15
Tabuľka 4: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín	16
Tabuľka 5: Vývoj počtu a podielu seniorov vo veku 65+ v Spišskej Belej za ostatných 10 rokov	17
Tabuľka 6: Hierarchia cieľov	26
Tabuľka 7: Kľúčové výkonnostné ukazovatele stratégie	39
Tabuľka 8: Merateľné ukazovatele horizontálneho cieľa stratégie.....	40
Tabuľka 9: Merateľné ukazovatele špecifických cieľov	41

Grafy:

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov v Prešovskom kraji v období 2015-2024	11
Graf 2: Vývoj počtu obyvateľov mesta Spišská Belá v období 1993-2024.....	12
Graf 3: Celkový pohyb obyvateľstva mesta v období 2015-2024.....	13
Graf 4: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2015 a k 31.12.2024	14
Graf 5: Vývoj počtu a podielu seniorov vo veku 65+ v Spišskej Belej za ostatných 10 rokov	17